

Nobelova cena v literatuře

Alfréd Nobel – vynálezce dynamitu a zakladatel Nobelovy ceny

-cena se uděluje za chemii, lékařství, literaturu, fyziku, za mír, za ekonomii

-v české literatuře udělena Jaroslavu Seifertovi

-kandidáti: Masaryk, Beneš, Dubček, Havel (za mír)

za lit.: Vrchlický, Machar, Alois Jirásek, Karel Čapek, Otakar Březina

v roce 2005 Harold Pinter

Jean-Paul Sartre (1905 – 1980) (francie)

– publicista a filozof - nepřijal Nobelovu cenu udělenou mu roku 1964. V jeho názorech má velký význam „čin“, kterým je jedinci dána možnost

dosažení svobody. Aby jí člověk dosáhl musí jednat a nezůstat v pasivitě.

Díla: jsou velmi pestrá. Napsal filozofické úvahy *Bytí a nicota*, dramata *Mouchy*, *Ďábel a Pánbůh*, román *Hnus* a povídky *Zed'*

Alber Camus (1913 – 1960) (francie)

-rovněž se zabývá filozofickými otázkami, především „Jak se má chovat jedinec nevěřící ani v rozum, ani v Boha?“ Východiskem je podle něho snášením osudu se vším všudy – i se smrtí.

Díla: ve svých dílech vyjadřuje pocity životní nesmyslnosti, lhostejnosti a individuální revolty – *Pád*, *Cizinec*, *Mor* a filozofický *Mýtus o Sisyfovi* (na rozdíl od mytologické postavy je Camusův Sisyfus šťastný, neboť v sobě najde novou sílu a věří, že zvítězí)

Samuel Beckett

-Nobelovu cenu obdržel roku 1969

-původem Ir, je ale považován za francouzského spisovatele, neboť dlouhou dobu žil v Paříži.

Díla: *Malone umírá*, *Šťastné dny*. Hra *Čekání na Godota* - hlavní postavy Vladimír a Estragon čekají na jakéhosi Godota, který má změnit jejich životy, převládá zde pocit odcizení člověka, hrůza a strach z nepoznaného.

George Bernard Shaw (anglie)

-Nobelovu cenu obdržel roku 1925

-kritik, dramatik a esejista, jeho knihy a názory ohromily čtenáře na celém světě

-jeho nejslavnější divadelní hra *Pygmalion* - profesor Higgins se vsadí že naučí pouliční prodavačku květin spisovně mluvit, podle ní vznikl muzikál *My Fair Lady*. Další díla: *Svatá Jana*, *Dům zlomených srdcí*

Romain Rolland

francouzský prozaik, dramatik, esejista, hudební historik a literární kritik, nositel Nobelovy ceny za literaturu z roku 1915

Kromě prozaických prací je Rolland autorem celé řady životopisů významných světových osobností (např. Beethoven, Michelangelo nebo Lev Nikolajevič Tolstoj) a také mnoha divadelních her určených pro tzv. lidové divadlo. V tvorbě divadla pro nejširší lidové vrstvy, které by jim zprostředkovalo hluboké mravní ideály, viděl Rolland možnost povznesení lidstva.

- Jan Kryštof, románový cyklus (tzv. román-řeka), koncipovaný jako symfonie o osudech nadaného hudebního skladatele německého původu v období mezi Pařížskou komunou a první světovou válkou.
- Dobrý člověk ještě žije
- Petr a Lucie, milostná novela, jemně kreslený příběh tragické lásky mladých milenců zahalený stínem válečného utrpení a hrůzy první světové války. Oba mladí lidé žili svou bezmeznou láskou a svými romantickými sny a ve velikonočním týdnu se měli zcela oddat jeden druhému. Zatím je však při varhanním koncertu na velký pátek v chrámu Saint-Gervais při bombardování pohřbil mohutný padající pilíř.
- Okouzlená duše druhý autorův rozsáhlý románový cyklus, jehož jednotlivé části se Annetta a Sylvie, Léto, Matka a syn) a Zvěstovatelka. Román zrcadlí historický vývoj francouzské a evropské společnosti na počátku 20. století a v době nástupu fašismu v Itálii

Alexandr Solženicyn

byl ruský spisovatel, publicista a politický činitel. po začátku druhé světové války se však dobrovolně přihlásil do armády a poté odešel bojovat na frontu (byl důstojníkem dělostřelectva Rudé armády a dvakrát byl vyznamenán za statečnost). Za kritiku J. V. Stalina v dopise svému příteli byl zatčen a odeslán do trestného tábora, a v různých táborech pak strávil celkem osm let. Propuštěn byl r. 1953 a v letech 1953 - 1956 byl ve vyhnanství v Kazachstánu. Po rehabilitaci v roce 1957 se vrátil do středního Ruska a pracoval jako učitel.

V roce 1968 by vyloučen ze Svazu spisovatelů. Roku 1970 byl Andrejem Dmitrijevičem Sacharovem navržen na Nobelovu cenu za literaturu, která mu byla udělena, nicméně on si ji nevyzvedl z obavy, že by ho ruské úřady nepustily zpět do země.

Jeho tvorbu velmi ovlivnila druhá světová válka, věznění v Gulagu a následný pobyt ve vyhnanství.

- Jeden den Ivana Děnisoviče, děj této novely nás zavádí do komunistického politického lágru a popisuje jeden den člověka odsouzeného na 10 let podle § 58 (podle tohoto ustanovení byla odsuzována většina politických vězňů; 10 let byl lepší standard pro lidi, kteří nic neudělali).
- V kruhu prvním
- Rakovina, formou románu pojednává - velmi věrohodně - o léčbě rakoviny v postalinském období - tj. kolem r.
- Trkalo se tele s dubem, vzpomínky
- Případ na stanici Krečetovka,
- Rudé kolo, románový cyklus. Jedná o pohled na vývoj Ruska od revoluce v roce 1905 přes první světovou válku až po říjnovou revoluci.
- Souostroví GULAG I-III,
- Rusko v troskách, soubor úvah nad pozicí Ruska a vztahu k okolnímu světu.

- *200 let pospolu*, Dějiny rusko-židovských vztahů v letech 1795–1916 a v letech 1917–1995

Jaroslav Seifert

byl český básník, spisovatel, novinář a překladatel. Spoluzakladatel poetismu. Nositel Nobelovy ceny za literaturu (1984), národní umělec.

- *Město v slzách* – představa světa bez bídy a nenávisti, touha potěšit, léčit.
- *Děti z předměstí* – děti jsou nemocné a slabé, ale musí se připravit na blížící se revoluci
- *Samá láska* – tato sbírka patří ještě do proletářské poezie, ale začínají se objevovat náznaky a myšlenky, které později rozvinul poetismus. Již nevěnuje pozornost drastickým sociálním obrazům, ale snaží se rozvinout krásu. Přestává zavrňovat velkoměsto a začíná ho obdivovat.
- *Sloky milostné*
 - *Ukolébavka*
- *Verše na památku revoluce*
 - *Básně (1929)* – básníkem uspořádaný výbor, vyšel v nákladu 1.200 výtisků, z nichž prvních sto číslovaných výtisků, básníkem a malířem podepsaných, je na ručním losínském papíru.
 - *Jabloň se strunami pavučin*
 - *Vějíř Boženy Němcové (1940)* – lidově vlastenecká poezie. Evokuje statečnost české spisovatelky a přirovnává ji k obrazu vlasti.
 - *Světlem oděná (1940)* – spolu s *Kamenným mostem* se jedná o protikupační poezii
 - *Kamenný most (1944)* – cyklus 5 romancí a legend zasazených do májové *Prahy*
 - *Zrnka révy (1965)* – básně opěvující mělnický vinařský kraj a krásy přírody ukazují básníkům blízký vztah k této krajině.
 - *Koncert na ostrově (1965)* – vzpomínky na mládí, dětství, okupaci atd.
 - *Odlévání zvonů (1967)*
 - *Halleyova kometa (1967)* – bilance dosavadního způsobu psaní – metafory, verše, rýmy jsou pro něj „veteš“, básník musí najít pod slovy význam.
 - *Kniha o Praze (1968)*

Winston Churchill

byl britský politik, premiér Spojeného království v letech 1940–1945 a 1951–1955. Také spisovatel (Nobelova cena za literaturu 1953), historik, žurnalista, voják a zákonodárce. Je považován za jednoho z nejvýznamnějších státníků 20. století.

- *Světová krize 1911 - 1918*, tři díly
- *Do boje*
- *Nelítostný zápas*
- *Konec začátku*
- *Vzhůru k vítězství*
- *Červánky osvobození*
- *Vítězství, Projevy v tajných schůzích sněmovny*

Ernest Hemingway

byl americký spisovatel. Je považován za čelního představitele tzv. ztracené generace.

Nositel Pulitzerovy (1953) a Nobelovy ceny (1954).

Hemingway byl velmi ovlivněn válkou, vyhledával nebezpečí, měl zálibu v nebezpečných sportech (býčí zápasy) a v lovu.

Romány

- *Fiesta*
- *Sbohem, armádo* - autor čerpá z vlastních válečných zkušeností, námětem je tragická láska vojáka a ošetřovatelky na konci první světové války. Válka v tomto díle je zbavená jakéhokoli nánosu idealizace.
- *Komu zvoní hrana* - námětem k tomuto románu mu byla španělská občanská válka. Děj románu se odehrává ve 3 dnech, které prožije na straně republikánů americký dobrovolník Robert Jordan.
- *Zelené pahorky africké* – kniha o lovu v Africe
- *Pohyblivý svátek* – vzpomínková kniha, ve které je vylíčen bohémský život umělců v Paříži
- *Přes řeku do stínu stromů*

Novely

- *Smrt odpoledne*
- *Mít a nemít*
- *Stařec a moře* – Starý kubánský rybář Santiago se po mnoha neúspěšných lovech (lovil s malým chlapcem) vydává na moře sám. Uloví obrovskou rybu - marlina tj. mečouna, se kterou zápasí dva dny, teprve poté se mu ji podaří harpunovat a přivázat k lodi.

Povídky

- *Tři povídky a deset básní*
- *Za našich časů*
- *Prvních 49 povídek*
- *Muži bez žen*